

**MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE
REPUBLIKE SRBIJE**

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA VRANJE

**Marička 1, 17500 Vranje, 017/422-197, 423-107, zzpvr@ptt.rs
Broj 118, Godina XII, Jul 2015. Besplatan primerak**

POLJOPRIVREDNI BILTEN

Vranje, Jul 2015.

Sadržaj:

- 1. Ratarstvo - povrtarstvo – dipl. ing. Nada Lazović-Đoković - Tehnologija gajenja krmnog sirka i sudanske trave;**
- 2. Voćarstvo - vinogradarstvo – Mr Nebojša Mladenović, dipl. ing. – Berba i čuvanje plodova kupine ;**
- 3. Voćarstvo - vinogradarstvo – dipl. ing. Suzana Jerkić - Berba transport i čuvanje plodova borovnice;**
- 4. Stočarstvo – dipl. ing. Srđan Zafirović – Održivost kvaliteta sirovog mleka u letnjem periodu;**
- 5. Stočarstvo – DVM sci Robert Širtov – Registracija zemljoradničke zadruge;**
- 6. Zaštita bilja – dipl. ing. Dejan Mujakić – *Trialeurodes vaporariorum* -- bela leptirasta vaš;**
- 7. Zaštita bilja – dipl. ing. Mica Stajić – Zaštita vinove loze u julu, Korovi i bolesti kornišona;**
- 8. Aktivnosti Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine Republike Srbije**
- 9. Aktivnosti Poljoprivredne savetodavne i stručne službe Vranje**
- 10. Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS**

TEHNOLOGIJA GAJENJA KRMNOG SIRKA I SUDANSKE TRAVE

Krmni sirak i sudanska trava su značajne ugljenohidratne krmne kulture, koje se visokim prinosom i kvalitetom biomase, i dugim vremenskim periodom korišćenja u toku godine ističu u ishrani preživara. Gajenjem ovih biljaka može se obezbediti kvalitetna stočna hrana za ishranu preživara, kontinuirano od polovine jula do početka oktobra, odnosno do pojave prvih mrazeva.

Uslovi uspevanja: Krmni sirak i sudanska trava imaju veće zahteve prema toploti, a manje zahteve prema vodi, što je u našim agroekološkim uslovima od posebnog značaja, s obzirom na to da se proizvodnja odvija uglavnom u suvom ratarenju, bez navodnjavanja. Ove dve biljne vrste mogu podneti dugotrajnu zemljišnu i vazdušnu sušu, što se dovodi u vezu sa njihovom morfologijom (razvijenost korenovog sistema, savijanje listova, regulisanje transpiracije i dr.). Ako suša predugo traje, sirak je sposoban da svoje životne funkcije svede na minimum na duži vremenski period i regeneriše se i posle najmanje kiše.

Krmni sirak i sudanska trava su izrazito toploljubive biljne vrste kojima je za klijanje i nicanje semena potrebna minimalna temperatura od 8 do 10°C, a za rast i razvoj oko 25°C. Naime, nakon setve u trajanju od oko mesec dana, mlade biljke se sporo razvijaju, što se najvećim delom objašnjava upravo time da je temperatura u tom periodu redovno ispod optimuma za ove gajene kulture. Zahvaljujući dubokom, žiličastom korenu jake usisne moći, krmni sirak i sudanska trava mogu se uspešno gajiti na različitim tipovima zemljišta (slatine, peskovita i teža zemljišta), koji su za ostale biljne vrste manje pogodni.

Predusev: Dobri predusevi za sirak i sudansku travu su leguminoze, usevi gustog sklopa koji zemljište ostavljaju čisto od korova (žita i dr.). Uz kvalitetno izvedeno zaoravanje biljnih ostataka, sirak i sudanska trava mogu biti dobri predusevi za jare kulture. Za ozime kulture ove dve biljne vrste nisu najbolji predusev zbog jakog isušivanja zemljišta i intenzivnog iskorišćavanja rezervi azota iz zemljišta.

Obrada zemljišta: Obrada zemljišta podrazumeva jesenje oranje na dubinu od 25-30 cm, i predsetvenu pripremu u proleće. Primenom tanjiranja, kultiviranja i drljanja površina će se dobro usitniti i poravnati, što je posebno važno jer je seme sirka i sudanske trave sitnije, te

zahteva i bolju pripremu setvenog sloja. Krmni sirak i sudanska trava su veliki potrošači hranljivih materija, te imaju i veće zahteve za đubrenjem. Imajući u vidu plodnost i obezbeđenost zemljišta hranivima, kao i planirani prinos, potrebne količine đubriva su oko 160 kg N, 80 kg P₂O₅ i 60 K₂O po hektaru. Sav fosfor i kalijum, kao i 25% azota se zaorava u jesen, a preostala količina azota u proleće prilikom predsetvene pripreme zemljišta. Nakon prvog otkosa preporučuje se prihrana useva sa 45 kg/ha N.

Izbor sorte: **SAVA** je nova sorta **sudanske trave**, koju odlikuje brz početni porast, dobro bokorenje, brza regeneracija nakon kosidbe i tanka stabljika visoke svarljivosti. Iz četiri otkosa u toku godine daje visoke prinose zelene krme, i do 100 t/ha, i sena oko 20 t/ha. U ishrani preživara koristi se kao zelena krma, senaža i seno. **TITAN** je nova sorta **krmnog sirka** nastala ukrštanjem linija krmnog sirka i sudanske trave. Višeotkosna je sorta (do 3 otkosa), visokog genetskog potencijala za prinos krme. U uslovima suvog ratarenja ostvaruje i do 80 t/ha zelene krme. Ova sorta se dobro regeneriše posle košenja, ima brz početni porast i odlično se bokori. **SILOKING** je srednje kasni hibrid **sirka šećerca**, koji se u ishrani preživara koristi u svežem zelenom stanju ili kao silaža. Biljke su visoke oko 240 cm, stabljike ostaju sočne sve do kraja vegetacije, te je odlična sirovina za spravljenje silomase u biodigestorima u cilju proizvodnje biogasa. Postiže veoma visoke prinose biomase, i do 110 t/ha. Sadržaj šećera u soku stabljike je oko 16%.

Setva: U zavisnosti od namene korišćenja, krmni sirak i sudanska trava mogu se sejati kao **glavni, naknadni i postrni usevi**. Optimalno vreme glavnog roka setve je poslednja dekada aprila. Najefikasniji način određivanja vremena setve sirka i sudanske trave je poređenje sa kukuruzom. Setvu treba obaviti u vreme nicanja kukuruza iz ranih rokova setve. Kao naknadni usevi, sirak i sudanska trava se seju od 15. maja do 15. juna, nakon skidanja ozimih krmnih smeša, i jare i ozime grahorice, a postrno u prvoj polovini jula, iza žitarica i graška za zrno. Optimalna dubina setve je 3-4 cm. Ukoliko se ove kulture gaje za iskorišćavanje u zelenom stanju, setvu treba obaviti na međurednom razmaku od 25 cm sa 25-30 kg/ha semena. Kod hibrida Siloking za korišćenje u vidu silaže, setva se obavlja na međuredni razmak od 70 cm, sa razmakom biljaka u redu od 6 cm i sa setvenom normom od 5,5 kg/ha. Ukoliko se sudanska trava iskorišćava u vidu sena, setva se obavlja gušće na 12,5 cm međuredni razmak i sa setvenom normom od 40-50 kg/ha. Valjanje je obavezno neposredno posle setve.

Nega useva: Usled sporog razvoja mladih biljaka, obavezna je zaštita od korova kako bi se obezbedio optimalan i nesmetan razvoj. Korovi se suzbijaju mehanički (redovnom međurednom obradom) i herbicidima. Za suzbijanje travnih korova (muhar, divlji sirak iz semena, divlji proso) koristi se herbicid na bazi *S-metolahlora*, čija je primena bezbedna samo ukoliko je posejano seme sirka prethodno tretirano protektantom Concep III. Prskanje preparatom Dual Gold 960-EC u dozi od 1,5 l/ha se obavlja neposredno posle setve, a pre nicanja biljaka. Za suzbijanje širokolisnih korova mogu se primeniti herbicidi na bazi *2,4-D*, ili kombinacija preparata na bazi *bentazona* i preparata čija je aktivna materija *terbutilazin*, u fazi kada biljke imaju formirana 3 lista. **Iskorišćavanje:** U proizvodnji stočne hrane krmni sirak i sudanska trava mogu se koristiti u svežem zelenom stanju, kao silaža i senaža. Glavni rok setve se najčešće koristi za proizvodnju silomase, a naknadni i postrni za ishranu preživara u zelenom stanju ili u vidu sena. Ove dve biljne vrste imaju visok stepen bokorenja, brzo se regenerišu nakon košenja, daju nekoliko otkosa u toku godine što rezultira u visokoj produkciji biomase na godišnjem nivou. Ukoliko se krmni sirak i sudanska trava gaje za korišćenje u zelenom stanju, sa košenjem treba započeti pre početka metličanja. Prvi otkos dospeva 50-60 dana nakon nicanja, a svaki naredni za 35-40 dana. Za spravljenje

silaže, krmni sirak se kosi u fazi mlečno-voštane zrelosti, i tada je jednootkosan. Visina reza je 10 -12 cm kako bi se ostavila kolenca pri zemlji radi ponovnog bokorenja i novih izdanaka. Kada se sudanska trava gaji radi senaže, košenje se obavlja pri visini biljaka od 90 -100 cm, pri čemu pokošena masa provene do 55-60% vlage, a potom se kupi sečkom i silira. U toku godine se mogu ostvariti 3-4 otkosa.

Nada Lazović – Đoković
Dipl. ing. agronomije

BERBA I ČUVANJE PLODOVA KUPINE

Kupina, kao i većina sitnog voća ima nežne plodove sa izraženom respiracijom, neravnomernim sazrevanjem i nemogućnošću dozrevanja posle berbe. Berba se izvodi u većem broju navrata zbog dugog raspona sazrevanja (30-45 dana). Dinamika sazrevanja plodova kupine je različita i zavisi od sorte, tako da neke treba brati svakog drugog ili trećeg dana, dok se neke mogu brati svakih 5 do 6 dana, pa čak i jedanput nedeljno (u ovu grupu spadaju sorte bez bodlji koje su najzastupljenije u našim zasadima).

Vreme ili momenat berbe određuje se na osnovu zrelosti ploda, namene ploda i dužine transporta. S obzirom na to da plodovi kupine ne mogu dozrevati nakon berbe, potrebno je berbu organizovati u optimalnom stepenu zrelosti u zavisnosti od namene.

Plodove namenjene stonj upotrebi treba brati u punoj zrelosti, ili 1 do 3 dana pre (u zavisnosti od udaljenosti tržišta, odnosno tipa transportnih sredstava).

Plodove koji su namenjeni smrzavanju ili preradi, takođe treba brati u punoj zrelosti ili 1 do 3 dana posle. U oba slučaja plodove kupine ne treba brati ranije (ostaju kiseli, manje ukusni i slabije obojeni) ili kasnije od navedenih termina (prezreli plodovi su neukusni i brzo propadaju).

Stepen zrelosti kupine se određuje organoleptički (po karakterističnoj intezivno crnoj, sjajnoj boji pokožice, čvrstoći i ukusu mesa) ili nekom od drugih metoda najčešće hemijskom (na osnovu sadržaja suve materije, šećera, kiselina, njihovog odnosa i dr.).

Berba kupina se najčešće obavlja ručno, uz pažljivu manipulaciju. Pri samoj berbi kupine vrši se i njeno klasiranje i pakovanje, vodeći računa da plodovi budu bez peteljke i čašičnih listića jer ona ne podnosi naknadno pretresanje. Ubrani plodovi se odmah stavljaju u propisnu ambalažu, a napuljena ambalaža se odmah stavlja u hladovinu da se plodovi ne bi zagrevali.

Najbolji plodovi se beru za svežu potrošnju i za duboko zamrzavanje (rolend). Ostali plodovi beru se za preradu. Jedan radnik može dnevno da nabere 100 - 120 kg plodova.

Berba plodova kupine se može obavljati i mašinama čiji je učinak 4 ha za jedan radni dan.

Vrlo je važno obratiti pažnju na higijenu ambalaže i ruku berača, jer se plodovi kupine pre konzumiranja ne peru.

Plodovi kupine su veoma osetljivi i podležu brzom kvarenju, zbog čega ih u običnim skladištima ne treba čuvati duže od jednog dana. U normalnoj hladnjači čvrsti i mehanički neoštećeni plodovi kupine mogu se čuvati 4 do 5 dana (na temperaturi od -0,5 do 1°C i pri relativnoj vlažnosti vazduha od oko 90%) ako su namenjeni stonj potrošnji, odnosno do 4 nedelje, ako su namenjeni za preradu. Pre iznošenja plodova iz hladnjače, treba ih držati 15 do 18 časova u komorama pri temperaturi od 6 - 8°C, kako bi se izbegla kondenzacija vodene pare na plodovima i njihovo brzo propadanje.

Pripremljeni plodovi (zdravi, čvrsti, oprani) stavljaju se u pogodne posude i skladište u komore u kojima se prethodno hlade na 0°C. Kada su plodovi ohlađeni, sudovi se hermetički zatvaraju i zamrzavaju u tunelima za duboko zamrzavanje na temperature od -35 do -45°C. Posle zamrzavanja plodovi se čuvaju na temperature od -18 do -20°C, bez promena i više od godinu dana.

Nakon odmrzavanja plodovi kupine se moraju odmah upotrebiti.

Mr Nebojša Mladenović
Dipl. ing. poljoprivrede – smer voćarstvo i vinogradarstva

BERBA, TRANSPORT I ČUVANJE PLODOVA BOROVNICE

Berba borovnice se obično proteže u periodu od 6 do 8 nedelja s obzirom da postoje rane, srednjerane i pozne sorte. Svaka sorta se bere tri do sedam puta u intervalu od 5 do 7 dana u zavisnosti od osobina sorte i vremenskih uslova. Plodovi borovnice nisu osetljivi kao plodovi maline. Beru se samo zreli plodovi plave boje, pošto su crvenkasti-poluzreli plodovi kiseli. Plodovi se stavljaju direktno u specijalnu ambalažu zapremine 0,5 l. Mogu se koristiti i male kofice. Kada se koriste kofice dolazi do oštećenja pepeljka. Prilikom pakovanja plodova uklanja se lisće i nezreli-crvenkasti plodovi.

Ako je dobar rod jedan berač za 8 časova može napuniti 60 - 80 kutijica pomenute zapremine. Kod berbe treba nastojati da se odvoje plodovi po krupnoći u više klasa. Krupniji plodovi postižu višu cenu na tržištu. Ako se kutijice pokriju sa celofanom povećava se trajnost plodova i postiže veća atraktivnost. Prinos po žbunu postepeno raste sa starošću, počev od druge godine. Odrasle biljke mogu dati 6-8 kutijica, a dobro negovani žbunovi čak i 20 kutijica. Plodovi borovnice se mogu prodati za potrošnju u svežem stanju, ali se takode mogu konzervirati u 50% rastvoru saharoze ili zamrzavati. Zamrznuti plodovi su gotovo istog kvaliteta kao i sveži.

Veliki procenat obranih plodova se izgubi na putu od 'njive do trpeze'. Veliki deo ovog gubitka posledica je loše manipulacije plodovima posle berbe, uključujući i transport.

Smanjenjem broja transfera plodova kako iz ruke u ruku tako i kao upakovanog proizvoda, smanjuje se i procenat gubitka. Bobičasto voće bi trebalo održavati u hladnim uslovima, upakovano u svakoj fazi transporta.

Gajbice bi trebalo transportovati na paletama, ne dopuštajući pri tom da leže na podu ili dodiruju stranu prikolice, kako bi se obezbedio protok vazduha. Temperatura u gajbicama koje dodiruju pod ili stranu prikolice može dostići čak i 11°C. Isto tako, gajbice ne treba ređati iznad zadnjih točkova kamiona, kako bi se smanjilo truckanje.

Da bi se palete stabilizovale one se mogu dodatno prepakovati, ili se mogu obmotati pantljikama. Ukoliko za to postoje mogućnosti treba koristiti kamion-hladnjaču. Međutim, kod većine ovih kamiona cirkulacija vazduha nije zadovoljavajuća, i temperatura ne može da se održi ispod 4°C, a da se plodovi pritom ne zalede. Usled toga, maksimalno hlađenje plodova pre utovaranja je čak i važnije, kako bi proizvod stigao na tržište u što boljem stanju. Ukoliko vam kamion-hladnjača nije na raspolaganju, gajbice sa plodovima iz klimatizovanih uslova treba prekriti platnom da bi se održala niža temperatura. Ovaj postupak se ne preporučuje za transport na veliku daljinu. Transport plodova do veleprodajnog, odnosno maloprodajnog tržišta često je izvan kontrole odgajivača. Na poboljšanje kvaliteta proizvoda koji stiže do potrošača utiče razvijanje dobrih odnosa sa kupcima u veleprodaji, odnosno maloprodaji, u smislu njihove edukacije kako da na adekvatan način postupaju sa svežom borovnicom. Poželjan je lični kontakt između prodavca i kupca pre prve isporuke, a u slučajevima kada to nije moguće, od pomoći može biti i uputstvo za rukovanje pridodato uz pošiljku.

Bobičasto voće bi trebalo brzo stavljati u klimatizovane uslove hladnjače, propuštanjem hladnog vazduha (2°C) preko paleta sa plodovima. Kada se plodovi ohlade do blizu 0°C, palete sa gajbicama treba uviti u plastiku i ostaviti u hladnu komoru na temperaturi od -1°C – 0°C, pri relativnoj vlažnosti vazduha od 85%, i uz slab protok vazduha, radi smanjenja stepena dehidracije. Viša temperatura vazduha u hladnjači i niža vlažnost vazduha nepovoljno će se odraziti na dugotrajnost plodova.

Plodovi obrani neposredno pre pune zrelosti imaće bolju dugotrajnost u odnosu na prezele i plodove obrane u punoj zrelosti. Kod proizvodnje borovnice za svežu potrošnju najbolje je obučiti berače da u pravo vreme beru plodove, tako da sortiranje nakon berbe ne bude neophodno.

Suzana Jerkić

Dipl. ing. poljoprivrede – smer voćarstvo i vinogradarstvo

ODRŽIVOST KVALITETA SIROVOG MLEKA U LETNJEM PERIODU

Mleko je najbolja prirodna hrana, naročito zastupljena u ishrani dece i starije osobe, i to samo ako je dobijeno od zdravih krava. Cilj svakog proizvođača je da dobije mleko sa što manjim brojem mikroorganizma po ml. mleka. Mikroorganizmi su sitna nevidljiva bića koja u mleku nalaze idealne uslove za svoju ishranu i razmnožavanje, a samim tim smanjuju hranjivu vrednost mleka odnosno osnovu za dobijanje kvalitetnih mlečnih proizvoda.

Da bi dobili mleko što boljeg kvaliteta veoma je bitno obratiti veliku pažnju pri samoj muži. A ta pažnja bi se ogledala pri muži u sledećem :

- priprema za mužu,
- muža,
- domuzivanje,
- pranje i dezinfekcija celokupne mlekarske opreme.

Priprema muže bi se ogledala:

Kroz pripreme mužača, štale, aparata i krava. Nehigijenski način držanja krava je jedan od prvih faktora za dobijanje nehigijenskog mleka i pojave mastitisa. Krave moraju biti smeštene u čistim, suvim i svetlim prostorijama sa dobro odrađenom ventilacijom i kanalizacijom. Treba sprečavati rasipanje vode, redovno iznositi đubre, obnavljati prostirku, prati, čistiti zidove i prozore štale. U toku muže izbegavati poslove koji povećavaju zapašenost vazduha: timarenje, rasturanje prostirke i kabaste hrane, smanjiti mogućnost povreda zglobova, oštećenja papaka, nagnjećenja vimena. Smanjiti stres i osigurati dovoljne količine kvalitetne hrane i ne prosipati mleko u štale. Higijena mleka zavisi od lične higijene. Mužač mora biti zdrav, čista radna uniforma, ruke oprane i suve. Mužač za vreme muže ne obavlja druge poslove. Muzni aparat mora biti ispravan, opran i čist, vakum aparata je 40-50 kpa, broj pulsacija 50-60 u minutu. Priprema krave bi se zasnivala na čišćenje i pranje vimena, brisanje i masažu vimena i izmuzivanje prvih mlazeva (sve pripreme bi trebali završiti u roku od minut - minut i po). Nakon pripreme pristupa se muži i u zavisnosti od mlečnosti traje 5-7 min. U vimenu nakon glavne muže ostane nekih 0.5 l mleka veoma bogato mlečnim mastima pa je neophodno izvršiti domuzivanje. Nakon muže trebalo bi svaku sisu umočiti u rastvor sredstva za dezinfekciju. Ovo sprečava prodiranje mikroorganizma u sisni kanal između dve muže.

Jedan od načina kontaminacije mleka mikroorganizmima može biti kontaktom sa mlekarskim priborom. Umnogome kvalitet mleka zavisi od čistoće – nečistoće mlekarske opreme (muzilice, kante, cedila i dr.), zato svaki stočar treba veliku pažnju posvetiti održavanju i čišćenju mlekarske opreme. Sa čišćenjem treba započeti odmah posle pražnjenja posude i opreme od mleka. Da ne bi došlo do sasušivanja ostataka mleka i uvećanja broja mikroorganizma. Pranje i dezinfekciju radimo u nekoliko faza; predpranje, pranje + dezinfekcija, ispiranje i sušenje.

Predpranje je ispiranje posuda koja su bila u dodir sa mlekom. Zbog sposobnosti očvršćavanja mlečne masti u hladnoj vodi, i zgrušavanja - taloženje belančevina u toploj vodi ispiranje vršimo vodom temperature oko 30°C a može i voda iz vodovodne mreže.

Opremu peremo rastvorom vode i sredstava za pranje, temperatura rastvora je između $40\text{-}50^{\circ}\text{C}$. Treba praktikovati da u posudu prvo sipamo vodu (1/10 od zapremine posude) a zatim dodati deterđent koji je u novo vreme pomešan sa sredstvima za dezinfekciju, ujedno se vrši i dezinfekcija. Treba poštovati koncentraciju rastvora koja je data u upustvima preparata. Za pranje ne smemo upotrebljavati krpe i sundere (izvor štetnih mikro organizma), već četke raličitih oblika. Ribanje treba obaviti pedantno, naročito pažljivo očistiti rubove, poklopce i spojna mesta, u kojima se lako zadržavaju ostaci mleka. Ukoliko nije korišćeno sredstvo za dezinfekciju uništavanje bakterija je moguće i parenjem pregrejanom vodom, sa temperaturom iznad 90°C količinom od 1/10 zapremine posude. Za ispiranje posuda koristi se čista voda, isprana više puta kako bi se uklonila sredstva za pranje i dezinfekciju. Prisustvo ostatka deterđenta izaziva zagađenje mleka, i takvo mleko nemožemo upotrebljavati za dobijanje kiselomlečnih proizvoda i sira (maja i sirilo ne deluju). Po završetku ispiranja pristupamo završnoj fazi - sušenju. Mlekarske posude okrenu se otvorom na dole, i to na mestu gde nema prašine i nepoželjnih mirisa. Bitno je da se posude što pre osuše. Prilikom pranja muzalice treba obratiti pažnju na sisne gume, kolektora, cevi za mleko i muznu kantu. Poželjno je da se jednom u 7-10 dana obavi temeljno pranje i dezinfekcija muzne jedinice (demontranjem na delove), kiselim sredstvima za pranje koja uništavaju talog mlečnog kamenca. Po završetku pranja važno je dobro izvršiti ispiranje. Samo čišćenjem i dezinfekcijom posle svake muže svih površina sa kojima mleko dolazi u dodir možemo dobiti kvalitetno mleko sa što manje mikroorganizma.

REGISTRACIJA ZEMLJORADNIČKE ZADRUGE

Zemljoradničku zadrugu mogu osnovati **najmanje deset poljoprivrednih proizvođača i drugih fizičkih lica** koji imaju u svojini ili po drugom osnovu koriste zemljište, objekte ili sredstva za rad u poljoprivredi.

Osnivački akt zadruge je **ugovor o osnivanju koji potpisuju svi osnivači i overavaju svoj potpis**. Ugovor obavezno sadrži poslovno ime zadruge, sedište, pretežnu delatnost, podatke o osnivačima, iznos udela i rok uplate, odgovornost zadruge i zadrugara za obaveze, način i rok sazivanja osnivačke skupštine.

Udeli su sredstva koja osnivači obezbeđuju za osnivanje i poslovanje zadruge, a **mogu biti novčani i nenovčani**. Visina, odnosno minimalni iznos udela nije propisan zakonom, pa osnivači mogu o tome slobodno odlučiti.

Osnivačku skupštinu zadruge čine sva fizička lica koja su izrazila volju da osnuju zadrugu. Na osnivačkoj skupštini se može potpisati ugovor o osnivanju i uplatiti udeli, ako to nije učinjeno prethodno, a obavezno se usvajaju zadružna pravila.

Organi upravljanja (upravni odbor od najmanje 5 članova i nadzorni odbor od najmanje 3 člana) se mogu izabrati na osnivačkoj skupštini ili u roku od 30 dana od njenog održavanja. Članovi organa upravljanja se biraju iz redova zadrugara, na mandat od najduže pet godina, pri čemu zadrugar može biti član jednog organa upravljanja, a direktor ne može biti biran za predsednika upravnog odbora ili nadzornog odbora ili člana nadzornog odbora.

Za registraciju zadruge u Registru privrednih subjekata kod Agencije za privredne registre **podnosi se** u jednom primerku:

1. zahtev za registraciju osnivanja preuzeti sa sajta Agencije za privredne registre www.apr.gov.rs ili kupiti u kancelariji Agencije,
2. overeni potpis lica ovlašćenog za zastupanje na OP obrascu,
3. ugovor o osnivanju sa potpisima svih osnivača overenim u sudu,
4. fotokopije ličnih karata svih osnivača,
5. zapisnik sa osnivačke skupštine (sa neoverenim potpisima predsednika skupštine zadruge i zapisničara),
6. potvrda banke o uplati osnivačkih udela na privremeni račun (ako su ulozi novčani, a potvrda ovlašćenog skladišta ako su udeli nenovčani tj. robni),
7. potvrda o uplati takse za registraciju od 4.000,00 dinara na račun Agencije za privredne registre, Beograd, Brankova 25 broj 840-29770845-52, model 97, poziv na broj 95-01. potvrda o uplati takse od 1.750,00 dinara Republičkom zavodu za statistiku na račun br. 840-742221843-57, model 97, te šifra opštine u kojoj će biti sedište zadruge (*utvrditi šifru preko linka Agencije*)

Zadruga se smatra osnovanom danom donošenjem rešenja o registraciji.

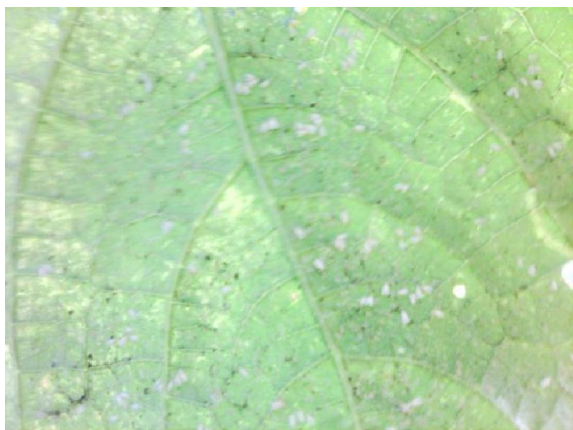
Rešenjem o registraciji, zadruga dobija matični i poreski identifikacioni broj, a po službenoj dužnosti Registrator dostavlja prijavu Republičkom fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje, ako pojedini zadrugari zasnivaju radni odnos u zadruzi.

Robert Širtov
Doktor veterinarske medicine sci

TRIALEURODES VAPORARIORUM - BELA LEPTIRASTA VAŠ

Čest problem u plasteničkoj proizvodnji i jedna od štetočina koja prati plasteničku i stakleničku proizvodnju je leptirasta vaš.

Trialeurodes vaporariorum je jedan od najčešćih insekata na gajenim biljkama u zatvorenom prostiru. Predstavnik je ekonomski značajnih štetočina jer pravi izuzetno velike štete na paradajzu, paprici, krastavcu, salati, jagodi i ukrasnom bilju.

sl. 1. Imago bele leptiraste vaši na listu krastavca

sl.2. Imago bele leptiraste vaši na listu paradajza

Kao primarna štetočina pravi štete sišući sokove što ima za posledicu slabije biljke sa sitnim plodovima.

Sekundarne štete prouzrokuju gljive čačavice koje se javljaju na mednoj rosi koju luče ove vaši, oštećuju list, smanjujući asimilacionu površinu što je za biljke ozbiljan problem.

U staklenicima i plastenicima ima i 11 generacija god.

Suzbijanje je izuzetno složeno i ono se izvodi tokom cele godine.

Preventivne mere: uništavanje korova u i oko plastenika, saditi biljke koje nemaju insekte na sebi, koristiti žute lepljive ploče za utvrđivanje prisustva i brojnosti insekta.

Sa hemijskim merama počinjemo kada na 100 biljaka nađemo 4 leptira. Vrlo često se desi da ni hemijske mere ne daju zadovoljavajuće rezultate zbog voštanog štita koji obavija telo lutke i larve a i vrlo brzo razvijaju rezistentnost na insekticide.

Preporuka poljoprivrednim proizvođačima je da primenjuju insekticide sa različitim mehanizmom delovanja kako bi smanjili mogućnost pojave rezistentnosti i učinili efikasnijom primenu insekticida.

Od insekticida :

Chess 50WG 0,06 % karenca 3 dana paradajz,krastavac,14 paprika
Talstar 10 EC 0,05 % karenca 7 dana paradajz i krastavac
Decis 2,5 EC 0,05 % karenca 7 dana paradajz i krastavac
Calypso 480 SC 0,05 % karenca 7 dana paradajz i krastavac

Dejan Mujakić

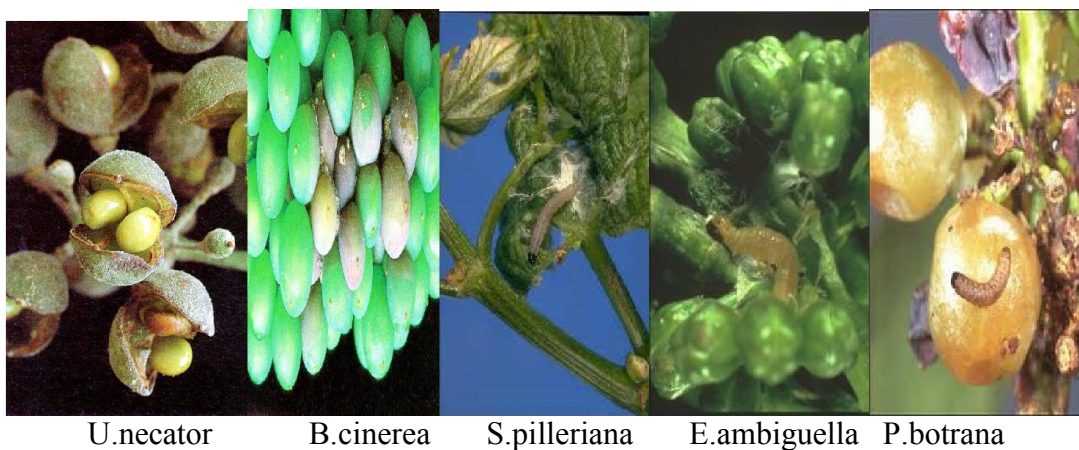
Dipl. ing. poljoprivrede – smer zaštita bilja i prehrambenih proizvoda

ZAŠTITA VINOVE LOZE U JULU

Veliki broj poljoprivrednih proizvođača ovih dana nam se obraća i donosi grozdove zahvaćene pepelnicom (*Uncinula necator*). Do pojave pepelnice na bobicama je došlo zbog loše zaštite u prethodnom periodu i godinama i zbog povoljnih vremenskih uslova. Prema tome i u narednom periodu nastaviti i dalje sa suzbijanjem pepelnice grožđa. Da bi smo izbegli štete koje pepelnica može da prouzrokuje u proizvodnji grožđa, pucanje bobica, otvaranje ulaznih vrata za pojavu sive buđe. Naša je preporuka da poljoprivredni proizvođači svoje vinograde istretiraju jednim od preparata na bazi aktivne materije: **tebukonazol, fenarinol, heksakonazol, miklobutanil, flusilazol, penkonazo, boskalid i dr.**

Prilikom tretiranja u cilju suzbijanja pepelnice dodati i jedan od preparata za suzbijanje sive truleži (*Botrytis cinerea*) posebno u vinogradima gde je već primećena pojava pepelnice na bobicama. Koristiti jedan od preparata na bazi aktivne materije **vinklozolin, fenheksamid, ciprodinil + fludioksonil, boskalid, pirimetanil, prosimidon i dr.**

Takođe u ovom periodu treba obratiti pažnju na suzbijanju običnog grozdovog smotavca (*Sparganothis pilleriana*), zutog grožđanog moljca (*Eupoecillia ambiguella*) i pepeljastog grožđanog moljca (*Polychrosis botrana*). Za njihovo suzbijanje koristiti jedan od preparata na bazi aktivne materije: **deltametrin, cipermetrin, alfa-cipermetrin, bifentrin, metomil, fenitrotion i dr.**

U.necator

B.cinerea

S.pilleriana

E.ambiguella

P.botrana

KOROVI I BOLESTI KORNIŠONA

Sa setvom kornišona nakon skidanja strnih kultura treba početi što pre, a pre toga je neophodno istretirati zemljište u cilju suzbijanja korova. S obzirom da znamo da korovske biljke predstavljaju veliki problem u svim gajenim kulturama u toku nicanja samih biljaka a i kasnije. U toku vegetacije za suzbijanje jednogodišnjih i višegodišnjih uskolisnih korova mogu se primeniti herbicidi na bazi aktivne materije : **kletodim i fluazifop-P-butil**.

Na uspešnu proizvodnju kornišona najčešće presudno utiče zaraza od izazivača plamenjače (*Pseudoperonospora cubensis*). Pa prema tome nakon nicanja kornišona prevobitno treba suzbijati plamenjaču krastavca. Za suzbijanje ove bolesti koristiti jedan od preparata na bazi aktivne materije: **fosetil-aluminijum, mankozeb+metalaksil, cimoksalin + mankozeb, cimoksalin+ famoksadon, mankozeb, mankozeb+dimetomorf, azoksistrobin i dr.** Tretirati 2 puta u razmaku od 10 dana.

U kasnijem delu vegetacije (od avgusta) štete može izazvati i pepelnica (*Erysiph cihoracearum*). Zaštita od prouzrokovala ove bolesti je jednostavnija u odnosu na plamenjaču i za tu namenu se mogu koristiti preparati na bazi a.m.: **heksazonal, miklobutanil, dinokap, fenarinol, azoksistrobin i dr.**

Pseudoperonospora cubensis

Erysiph cihoracearu

Zaštita Kupusa

Registrovana je pojava puževa i za njihovo suzbijanje u apotekama na području Pčinjskog okruga možemo naći preparate na bazi aktivne materije: **Metiokarb (MESUROL GRANULAT I PUŽOMOR)**. Jedan od navedenih preparata rasturiti u količini 30 – 50 gr/aru. Takođe možemo postaviti po obodu parcele materije koje služe za oduzimanje vlage puževima kao što su: pepeo, kreč, mineralna đubriva i dr. U samim parcelama ili plastenicima možemo postaviti hranidbene mamke (plastične čaše ukopane u zemlju sa ivicom do nivoa površine zemlje i napunjene pivom).

Na otvorenom prostoru kupus treba zaštititi od plamenjače (*Peronospora parasitica*), jednim od preparata na bazi aktivne materije: **metirama, kaptana, mankozeba, i dr.**

U cilju suzbijanja **biljnih vašiju, kupusara** i dr. štetočina dodati jedan od preparata na bazi aktivne materije: **Metomol 900 (Lanate 90), Alfa – cipermetrin (Fastac 10-SC), Deltametrin (Decis 2,5 EC), Dimetoat i dr.**

U rastvor koji je pripremljen za zatitu kupusa obavezno dodati sredstvo za kvašenje lista.

Peronospora parasitica

Aphididae sp

Pieris brassicae

Zaštita povrća u plasteničkoj proizvodnji

Uveliko traje berba povrća iz plastenika, međutim ono je i dalje izloženo prouzročivačima pojedinih biljnih bolesti (*Pseudoperonospora cubensis*-plamenjača krastavca, *Alternaria solani*-crna pegavost, *Phytophthora infestans* – plamenjača paradajza) i štetočina. Tako da je njihovo suzbijanje i dalje neophodno i tom prilikom poterbno je koristiti preparate sa kratkom karencom kao što je preparat na bazi aktivne materije: **Cimoksanil+famoksadon, azoksistrobin** sa karencom 3 dana u paradajzu, **fosetil-aluminijum, fosetil-aluminijum+fenamidol i mankozeb+vanifenal** za krastavce sa karencom 3 odnosno 4 dana. Na pomenutom povrću došlo je do pojave i sive truleži (*Botritis cinerea*) i treba primeniti takođe preparat sa kratkom karencom kao što je preparat na bazi aktivne materije: **Vinklozolin**, sa karencom 7 dana na krastavcu i 14 dana na paprici i paradajzu. **Boksamid+piraklostrobin** sa karencom od 14 dana na paprici i paradajzu. **Ciprodinil+fludioksonil** sa karencom od 3 dana za paradajz. Preparat primeniti nakon berbe i samo ako je neophodno.

Na paradajzu je registrovana i pojava minera lista (*Liomyza trifolii*, *L.bryoniae*, *Phytomyza borticola*), a za njihovo suzbijanje takođe preporučujemo insekticid na bazi aktivne materije: **Abamektrina** sa karencom od 3 dana

Takođe u plodovima i stablu paradajza registrovana je pojava gusenica lisnih sovica (*Mamestra brassicae*, *M.oleraceae*, *Autographa gamma*). Za njihovo suzbijanje preporučujemo nakon berbe zrelih plodova i primenu jednog od insekticida sa kratkom karencom na bazi aktivne materije: **Indoksakarb**, karenca 3 dana.

Sve češća je pojava i grinja u plasteničkoj proizvodnji pa je zato neophodno i njihovo suzbijanje tokom cele vegetacije. Za suzbijanje ovih štetočina koristiti akaricide na bazi a.m.: **bifentrin**, **klofentezin**, **fenazakvin** u krastavcu sa karencom od 7 dana. U paprici sa karencom od 7 dana koristiti akaricid na bazi a.m.: **dihlorvos**. Dok u paradajzu koristimo akaricide na bazi aktivne materije: **abamektin** sa karencom od 3 dana i **bifentrin** i **dihlorvos** sa karencom od 7 dana.

P. cubensis

A. solani

Ph. infestans

B. cinerea

Liomyza trifolii

Mamestra brassicae

NAPOMENA:PRILIKOM PRIMENE BILO KOG PREPORUČENOG PREPARATA STROGO SE PRIDŽAVATI UPUTSTVA PROIZVOĐAČA I SPROVESTI SVE NEOPHODNE MERE LIČNE ZAŠTITE. Praznu ambalažu tri puta isprati i odložiti na sigurno. U preporukama su dati preparati koji se nalaze u apotekama Pčinjskog okruga.

Mica Stajić

Dipl. ing. poljoprivrede – smer zaštita bilja i prehrambenih proizvoda

AKTIVNOSTI MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE REPUBLIKE SRBIJE

Ministar poljoprivrede i zaštite životne sredine prof. dr Snežana Bogosavljević Bošković i predstavnici 63 gradova i opština potpisali su, **u sredu 8. jula 2015. godine**, ugovore o uređenju i obnovi 775 kilometara atarskih puteva.

Vrednost projekta, čija se realizacija očekuje do kraja ove godine, iznosi 715 miliona dinara i revitalizovaće se oko 775 kilometara poljskih puteva. Prošle godine potpisani su ugovori sa predstavnicima četrdeset lokalnih samouprava, u vrednosti od 650 miliona dinara i revitalizovano je preko 515 kilometara poljskih puteva.

Uređenje poljoprivrednog zemljišta izgradnjom ili revitalizacijom poljskih puteva, predstavlja jednu od najznačajnijih mera kojom će se omogućiti bolji uslovi života i rada poljoprivrednika, ali i svih drugih ljudi koji žive u ruralnom području. Takođe, biće omogućen lakši, bezbedniji i efikasniji transport poljoprivrednika ali i poljoprivrednih proizvoda, što ima poseban značaj za transport voća i povrća. Realizacijom ugovora koji su potpisati, direktnu korist imaće više hiljada poljoprivrednika, jer će ove puteve koristiti za odlazak i dolazak do svog poljoprivrednog zemljišta.

„Na sednici Nacionalnog saveta za klimatske promene predstavljena su dokumenta čijom izradom Republika Srbija ispunjava obaveze prema Okvirnoj konvenciji UN o promeni klime. Prvenstveno, Nacrt Prvog dvogodišnjeg ažuriranog izveštaja Srbije prema Konvenciji, koji sadrži informacije o emisijama gasova sa efektom staklene bašte za period 2010. – 2013. i projekcije ovih emisija do 2020. godine“, rekla je ministar poljoprivrede i zaštite životne sredine Snežana Bogosavljević Bošković na Drugoj sednici Nacionalnog saveta za klimatske promene i pozvala sve zainteresovane strane da daju svoje sugestije i komentare kako bi isti bio unapređen pre dostavljanja Vladi na usvajanje.

Ministar Bogosavljević Bošković je istakla da je pored Prvog dvogodišnjeg ažuriranog izveštaja, predstavljena radna verzija dela Druge nacionalne komunikacije, koji se odnosi na osmotrene i očekivane promene klime, ali i njihove uticaje i moguće mere adaptacije za sektore voda, poljoprivrede i šumarstva. Ovaj dokument sadržiće još inventare za 2000. godinu i procene emisije za 2014. godinu i projekcije emisija do 2030. godine.

„Ono što je već vidljivo je da smo u odnosu na 1990. godinu imali pad, ali i blagi porast emisija od 2013. godine, a kao posledica početka laganog oporavka privrede, koji može biti kontrolisan i usporen uz adekvatne mere smanjenja emisija, što ova dokumenta i predlažu. Verujemo da ćemo nastavkom efikasne saradnje sa svim relevantnim institucijama Prvi dvogodišnji ažurirani izveštaj dostaviti Konvenciji do kraja 2015. godine, a Drugu nacionalnu komunikaciju tokom 2016. godine“, rekla je Bogosavljević Bošković.

Ministar je najavila da će se do kraja 2015. godine napraviti prioritete aktivnosti u oblasti adaptacije na osnovu detaljne analize potreba i mogućnosti finansiranja i to za sektore voda, poljoprivrede i šumarstva, a kroz Nacionalni adaptacioni plan.

„Predstavljani su ciljevi smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte za 2030. godinu (INDCs – Intended national determined contributions), čime je Srbija ispunila svoju vanrednu

obavezu prema Konvenciji. Na ovaj način Vlada je pokazala političku podršku procesu pregovora pod Okvirnom konvencijom UN o promeni klime, ali i liderstvu EU u oblasti“, naglasila je Bogosavljević Bošković.

Na sednici su razmotrene dosadašnje aktivnosti na pripremi za pregovore sa EU. Predstavljeni su planovi u pripremi Zakona o sistemu monitoringa, izveštavanja i verifikacije neophodnog za EU sistem trgovine emisionim jedinicama, koji bi trebao da uvede obavezu monitoringa, izveštavanja i verifikacije podataka o emisijama gasova sa efektom staklene bašte iz industrijskih i energetske postrojenja, uključujući plan da u septembru započne proces javnih konsultacija za ovaj zakon.

AKTIVNOSTI POLJOPRIVREDNE SAVETODAVNE I STRUČNE SLUŽBE VRANJE

Poljoprivredna savetodavna i stručna služba Vranje je u prethodnom mesecu pružila veliki broj saveta poljoprivrednim proizvođačima, što direktnim kontaktom (obilaskom – na poljoprivrednom gazdinstvu kao i u službi), kao i putem predavanja, tribina, radionica, medija (elektronskih i pisanih), portala PSSS i telefona. Poljoprivredni proizvođači uz pomoć Poljoprivredne savetodavne i stručne službe Vranje mogu kao i do sada svoje proizvode ponuditi Berzi poljoprivrednih proizvoda Srbije – Agroponuda na sajt **www.agroponuda.com**. Sve informacije iz oblasti poljoprivrede, kako stručne, tako i u vezi aktuelnih dešavanja u poljoprivredi – mera Agrarne politike Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine Republike Srbije zainteresovani mogu dobiti dolaskom u službu, na telefone savetodavaca i službe, e-mailom, SMS porukama ili na zvaničnom sajtu Poljoprivrednih savetodavnih i stručnih službi Republike Srbije **www.psss.rs**, odnosno sajtu Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine Republike Srbije **www.mpzss.gov.rs**

DOMINANTNE MESEČNE CENE PREUZETE IZ BILTENA STIPS

U tabeli predstavljenoj u biltenu obrađene su aktuelne cene jaja i piletine (sve rase) sa zelenih pijaca. Obrađene cene preuzete su iz Nacionalnog izveštaja u okviru STIPS baze podataka.

R. Br.	Proizvod	Jed. mere	Centralna Srbija											Vojvodina							
			Beograd (Kalenić)	Beograd (Skadarlija)	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš (Beljin)	Pirot (Prčevac)	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	Sremska Mitrovica	Subotica	Zrenjanin
1	Jajaj (A)	komad	13.00	14.00	13.00		10.00	11.00	10.00	11.00	8.00	10.00	9.00		11.00	12.00	12.00	12.00	10.00		11.00
2	Jaja (B)	komad	12.00	13.00	12.00		9.00	10.00	9.00	10.00	7.00	7.00	8.00		10.00	11.00	11.00	12.00	9.00		10.00
3	Jaja (C)	komad	11.00	12.00	8.00		8.00	9.00	8.00	9.00	6.00	6.00	7.00			10.00	10.00		8.00	10.00	9.00
4	Jaja (S)	komad	14.00	15.00	14.00		11.00	12.00	11.00	12.00	9.00	11.00	10.0			14.00	13.00	9.00	11.00	15.00	13.00
5	Piletina (sve rase)	kg	220.00	250.00	270.00		200.00	250.00		290.00	200.00	180.00	270.00		300.00	280.00	250.00	350.00	230.00	230.00	250.00

